HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מדלווייתא אלא מאי מעל [ט] מדרבנן והכא הוא בחטאת מתה דמעל דחמורה קדושתה דלכפרה אתיא אבל בשאר קדשים כגון עולה ואשם ושלמי צבור משום דלאו לכפרה אתו כיון שאתו לשם בהו מעילה אפילו מדרבנן וקשה לעולת. אמר לך עולת ה"ה דבכל קדשי קדשים ס"ל לתנא נמי דמעל ומ"ש דנקט בחטאת טפי משאר קדשי קדשים דסד"א הואיל ולכפרה אתיא דכשהיא חיה קיימא לחטאת: **ודילין מינה.** והשתא נמי כשהיא מתה בדילי מינה ולא אלטריך למגזר בה מעילה: **קמ"ל.** תנא דמעל וכ"ש בהנך דלאו לכפרה אתו [ז] ואית בהו מעילה הואיל ומחייבים לא בדילי מינייהו אינשי כולי האי: **חטאות המתות.** כגון חמשה חטאות המתות: **ומעות ההולכות לים המלח.** הנך שנמצאו לאחר כפרה: **לא נהנין מהן.** מדרבנן דאיסורא איכא: [ח] **ולא מועלין.** [ט] אפילו מדרבנן דהא ליכא למימר לא מועלין מדלווייתא אבל מועלין מדרבנן דלא [י] מיתתן לא נהנין מדרבנן דליכא אלא איסורא בעלמא היכי מיתתן למימר אבל מועלין אלא היכי מיתתן למימר לא נהנין מדרבנן ולא מועלין נמי מדרבנן דאיסורא בעלמא איכא ולא מעילה וקשה לעולת: **אמרי חטאות המתות.** כיון דלא קיימי להקרבה אלא למיתה בדילי מינייהו אינשי אפילו מחייס וכ"ש לאחר מיתה דמאיסי ולא אתי ליתהנויי מינייהו הילכך לא אילטריך למיגזר דהו מעילה לאפוקי שאר [יא] חטאות דלהקרבה קיימי דלא בדילי מינייהו אינשי דאיכא מאן דאמר דלא מעלו אבל מועלין אלא הכי אילטריך למיגזר דהו מעילה ולאחר מיתה: [יב] (רש"י ד"ה ולא מועלין) ומקמן: (יג) מדרבנן דלא מצית למימר וכו' אלא דאיסורא בעלמא היכי מצית למימר אבל מועלין אלא הכי מצית למימר: (יג) ד"ה איתיביה וכו' כפ' הסמוך לו בפ"ט והכי קתני: (יד) ד"ה וקתני בהכיא פירקא במשנה כל שפסולו:

הגהות הב"ח

(ח) גב' ס"ד אמינא חטאת הואיל ולכפרה קא אתיא בדילי מינהו ולית בהו מעילה קמ"ל כ"ש ומיכות לא בדילין מינה אבל קדשים הואיל ולאו לכפרה קאתי נמחק: (ט) רש"י ד"ה ולא מועלין וכו' מדרבנן דלא מצית למימר וכו' אלא דאיסורא בעלמא היכי מצית למימר אבל מועלין אלא הכי מצית למימר: (ג) ד"ה איתיביה וכו' כפ' הסמוך לו בפ"ט והכי קתני: (ד) ד"ה וקתני בהכיא פירקא במשנה כל שפסולו:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ולא מועלין אפילו מדרבנן. עי' לקמן יב ע"ב תוס' ד"ה ודמיו:

רבינו גרשום

איצטריך סד"א. התם בחטאת בעלת מום שמתה כיון דמחיים לא חזיא לכפרה ולא בדילי מינה להכי איצטריך למיתנא וכשהיא מתה כיון שנהנה ממנה כל שהוא מעל אבל בקדשים תמימים שמתו הואיל וחזיא לכפרה ובדילי מנייהו מחיים אימא כשמתו בדילי נמי ולא איצטריך למיגזר בהו מעילה: קמ"ל. עולא דמדרבנן אית בהו מעילה. מפי' המו': מתו נמי תנינא דלא. דאין מועלין בהן ורקשיא לעולא: הנהנה מן החטאת. בעלת מום כשהיא חיה כו' וכשהיא מתה. כיון שנהנה כל שהוא בחטאת תמימה מיירי הא סיפא וקתני מעל מדרבנן ומאי דקאמר מעל הני מילי בחטאת דלכפרה אתיא אבל בשאר קדשי קדשים כגון עולה ואשם (אפילו [כיון] דלאו לכפרה אתו כיון שמתו הנהנה לא מעל מדרבנן ורקשיא לעולא: אמר לך עולא הוא הדין דבכל קדשי קדשים שמתו סבירא ליה לתנא נמי דמעל. ואמאי קתני ומאי שנא דנקט בחטאת שמתה טפי משאר קדשי קדשים דסד"א הואיל ולכפרה אתיא דכשהיא חיה קיימא לחטאת ובדילי מינה דלא אילטריך בהא דמועלין בה: קמ"ל. תנא דמעל וכ"ש בהנך דלא לכפרה אתיין דמעל דאמאינא: חטאות המתות. הנך חמש דמתות: ומעות ההולכות לים המלח. הנך שנמצאו לאחר כפרה לא נהנין מדרבנן ולא מועלין אפילו מדרבנן: אמרין חטאת המתות. כיון דלאו להקרבה קיימי אלא למיתה בדילי מנייהו אפילו מחיים וכ"ש לאחר מיתה דמאיסי ולא אתי ליתהנויי בהו הילכך קתני לא מועלין: לאפוקי. הכא בשאר חטאות דלהקרבה קיימי דמחיים לא בדילי מינהו דאיצטריך למיגזר בהו מעילה לאחר מיתה: איתיביה רב יוסף לרבה חדא מגו חדא וחדא מגו חדא. כלומר שלא מצא לו קשיא בפירוש אלא דקדק ג' משניות זו מזו וזו מזו עד שהעמיד השלישית בשינוי מקום שחיטה וקתני בה אם עלו לא ירדו והיינו קושיא דרבה ואלו הן המשניות במסכת זבחים שתים בפרק חטאת העוף: וכולן. הני דתנן לעיל שינוי מקום מליקה ושינוי הזאה לא חשיב כנבילה אע"ג הואיל ושינה אלא דינה כמליקה: ואין מטמא בגדים אבית הבליעה ומועלין בה. דלא יצאת מקדושתה: חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כדין דמחיים בבהמה דבעינן שיעשאה למטה לשם חטאת. דנעשית כמצותה ואין מועלין בה שהרי יש לה עכשיו שעת היתר לכהנים וקתני עליה בהוא מתניתין: כל שהיה פסולו בקדש אינו מטמא [בגדים] אבית הבליעה והיינו חדא מגו חדא דהוהיא דקתני וכולן אין מטמא בגדים אבית הבליעה בשינוי מקום מליקה מיירי כדאוקימנן התם אף הכא נמי כל שהיה פסולו בקודש אינו מטמא בגדים אבית הבליעה בשינוי מקום מליקה וכל שלא היה פסולו בקדשים מטמא בגדים כגון שעיבר זמנו או שיכש גפה או שניסמה עינה ושנקטעה רגלה דהיינו פסול שלא היה לו בקודש אלא שאירע לה קודם שהוקדשה מטמא בגדים אבית הבליעה וקתני באידך פירקא כל שהיה פסולו בקודש אם עלו לא ירדו והיינו אידך חדא מגו חדא דמה הא' לא כל שהיה פסולו בקדשים אינו מטמא בגדים מיירי בשינוי מליקה דהיינו אתחלתא דעבודה אף האי וכל שהיה פסולו בקדשים דקתני אם עלו לא ירדו בשני מקום שחיטה מיירי דהיינו אתחלתא דעבודה קא מיירי וקתני אם עלו לא ירדו: והיינו תיובתא דרבה תיובתא: והאי דפליגי בה רבה ורב יוסף בשינוי מקום שחיטה שחיטה ליה לר' אלעזר. דסבירא ליה אי כרבה אי כרב אשי ר' אלעזר עולת במת יחיד. שהקדישה להקריבה בבמת יחיד בשעת היתר הבמות דלית ביה איסור יוצא בבמת יחיד. והכניסה לפנים

אמינא חטאת [א] **הואיל ולכפרה קא אתיא** (א) **לא**[ב] **בדילין מינה** [ג] **אבל קדשים הואיל ולאו לכפרה קאתי בדילי מנהון ולית בהו מעילה קמ"ל** [ד] **וחטאת שמתה מי אית בה מעילה** [ה] **והתנן** [ו] **חטאות המתות** [ז] **ומעות ההולכות לים המלח** [ח] **לא נהנין ולא מועלין אמרי חטאות המתות** [ט] **בחייהן בדילין מנהון לאפוקי היכא דמחיים דלא בדילין מינה איתיביה רב יוסף לרבה חדא מגו חדא וחדא מגו חדא** [י] **וכולן** [יא] **אין מטמאים בגדים אבית הבליעה** [יב] **ומועלין בהן** [יג] **חוץ מחטאת העוף שעשה למטה כמעשה חטאת העוף לשם חטאת וקתני עילויה** [יד] **כל שהיה פסולו בקדש אינו מטמא בגדים אבית הבליעה וכל שלא היה פסולו בקדש מטמא בגדים אבית הבליעה וקתני** [טו] **כל שהיה פסולו בקדש לא ירדו בקדש אם עלו לא ירדו תיובתא דרבה תיובתא והא דפליגי בה רבה ורב יוסף פשיטא ליה לר' אלעזר דאמר רבי אלעזר** [טז] **עולת במת יחיד שהכניסה לפנים**

קלטוה

מייתי להא אמר בחטאת מלקה בכ"מ במזבח דאתיא דמעל כו' חטאת העוף (שם דף סו.) חטאת (טו) שעשאה למעלה פסולה כר"ל דשני בהזאה (טו) ומשיגו דנתינת דם (ט) מצי למיפרך דהא לא דמי כלל לשינוי דרוס דשחיטה אבל פריך שפיר מעולה שעשאה למטה דאמר מה הקטורה בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח הילכך (יז) מלקה למטה פסולה ואלא שינוי דמליקה הוי כמו שינוי (יח) דשחיטה (יט) ומ"ש דקרי חדא מגו חדא הא דאם עלו לא ירדו שלא היה יכול להוכיח פירוש דפסולו בקדש אלא מכח דכל שפסולו בקדש דפרק חטאת העוף (שם דף סח.): הרי לך מגו חדא וגם מהכיא דכל שפסולו בקדש דפ' חטאת העוף אינו יכול להוכיח אלא מהכיא דלעיל בסמוך דעולת העוף שעשאה למטה הרי לך מגו חדא אחריתי וש פסיים דגוסים חדא מגו חדא וחדא מגו תרתי וקרי חדא מגו חדא ההיא דכל שפסולו בקדש דפרק חטאת העוף לפי שצריכה לבנה דלעיל מינה וההיא דמזבח מקדש קרי חדא מגו תרתי לפי שצריכה להיות דפרק חטאת העוף (שם דף סו:) דאיכא תרתי בני כל שפסולו בקדש וריש עולת העוף שעשאה למטה כמו שפירשנו לעיל יט):

והא דפליגי רבה ורב יוסף פשיטא ליה לר"א. כלומר מתוך דברי ר"ל ביכר שפשוט לו אי כרבה אי כרב יוסף דאמר ר"ל עולת במת יחיד כו' כלומר עולה שהוקדשה ליקרב בבמת יחיד כגון נאחר שבאו לנוב ולגבעון ונגלו שהותרו הבמות והרוצה לעשות במה בראש גגו עושה: **שהכניסה לפנים.** [כ] פירש"י בפרק בתרא דזבחים (דף קיט:) כגון לאחר שחיטה (כ) וקשה לר"ל היכי קאמר מחיצה לכל דבר הא לא שייך בה לפון כיון דשחטה אלא נראה לפרש **שהכניסה** (כא) חיה לפנים אחר שהוקדשה ליקרב בבמת יחיד (כב) שהכניסה לבמה לצור קלטה מחיצה לכל דבר לענין כל הדברים האמורים בפ' פרת חטאת (זבחים דף קיב:) דתנן התם מה בין במת יחיד לבמת צבור כיסון וכלי שרת ושחיטת לפון כו' ובעי ר"ל עלו מהו שילכו כו' אלא עולת במת יחיד דאמר שדיה בשאוב בלפון לפי שהכניסה לפנים אם שחטו בדרום ועלו מצא שירדו והשתא דייק מינה הש"ס מדקא מיבעיא ליה אלא כלומר (כג) שמן הדין לא היה מקומן בלפון שהיא במת יחיד הא אידך פשיטא ליה כלומר אבל עולת במת צבור דלפליגו ביה רבה ורב יוסף פשיטא ליה דאי ס"ד דמספקא ליה (כד) מיבעי ליה הא בראש אלא שמע מינה דפשיטא ליה ומפרש הש"ס (כה) הכי אתיא הבעיא בין לרבה בין לרב יוסף אלא מגו חדא קא מבעיא ליה כלומר בבעי בעולת במת יחיד שהוא המוקדש מגו עולת במת צבור שהוא פשוט לך (כו) עד כאן לא קאמר רבה אם אם עלו ירדו אלא משום דמחיצה כמיקנה פסלה כלומר שגדר העולה

חדא מגו חדא וחדא מגו חדא (כז) **כו'.** שלשה בנות הביא כדמפרש ואזיל וכולן אין מטמאין בגדים כו' משנה היא בזבחים פ' חטאת העוף (דף סו:) וקאי אבבא דלעיל מינה ששאנו אם בהו מעילה אפילו מדרבנן אע"ג דנעשית מליקתן בפסול מ"מ מהניא מליקה לאפוקינהו מידי טומאת נבלת העוף טהור ומועלין בהן חוץ מחטאת כו' אלא חוץ מחטאת לא קאי אלא אמועלין בהן משום דבעולה (כז) מועל בה אף כי נעשית כדינה קאמר חוץ מחטאת שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת דהרי היא נעשית כדינה הילכך אין מועלין בה שהרי יש בה נעשית כדינה היתר להכנים וקאמר עלה (כח) כל שפסולו בקדש אינו מטמא כו' פירוש כל (כט) שיש לו הכשר במקום אחר כגון (ל) כל שינוי מליקה דקאמר בריש אלא אלמא קרי פסולו בקדש לכל (לא) דאין מטמא בגדים אבית הבליעה והתם קתני עולת העוף שעשאה למטה כמעשה פסולה ואין מטמא בגדים אבית הבליעה ובפרק המזבח מקדש (זבחים דף פד.) תנן במילתיה דר' שמעון כל שפסולו בקדש הקדש מקבל ואם עלו לא ירדו (מ) אלמא דשנוי עולת העוף שעשאה למטה כלומר שמלקה למטה (מא) קאמר ר' שמעון אם עלו לא ירדו והיינו כמו (מב) דשינוי דדרוס בבהמה דמליקת עוף כשחיטה בבהמה אבל מחטאת שעשאה למעלה לא

ריח ניחוח ואינו נאכל ביוצא כו'. אם הקדיש בהמה להקריבה עולה בבמת יחיד בשעת היתר הבמות ונמלך והכניסה לפנים עזרה להקריבה במזבח: קלטוה

ז א מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה ד:
ח ב מיי' שם פ"ד הלכה ג:
ט ג מיי' פ"ז מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ט:
י ד ה מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה ז:
יא ו מיי' פ"ז מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ט:
יב ז ח מיי' פ"ג שם הלכה ח:
יג ח מיי' פ"ד מהלכות מעה"ק הלכה ז:

מוסף רש"י

ומעות ההולכות לים המלח. דהוו כחטאת שמתו (כש"מ: שנתכפרו) בעליה ולאוקמא למיתה ואם נהנה אדם מהם אינו חייב קרבן דלא קרינא ביה מקדשי ה' הואיל ולאיבוד אזלי (עדרכין ה:). ולא מועלין. אין מועלין בהן, דלאיבוד קיימי ולאו קדשי גבוה גינהו (מנחות ד:). וכולן. אע"פ שנפסלו, מליקתן מטהרתן מידי נבלה, אין מטמאים בבגדים אבית אבליעה. כדין נבלת עוף טהור, ומועלין בהן. ואף בחטאת הואיל ונפסלו ואין בהן שעת היתר להכנים לא יצאו מידי מעילה שבהן, חוץ מחטאת העוף כו' לשם חטאת. דכשיהיה חיה ויש לה שעת היתר להכנים ושוב אין בה מעילה אפילו לזר (זבחים סו:). כל שהיה פסולו בקדש. שנאה לעזרה (כהכפרה ומפקלה (שם סח: וכנ"ל דף פד.). שהכניסה לפנים. לאחר שחטה מחוץ (שם קכ.).

שיטה מקובצת

[א] חטאת נ"א בעלת מום הואיל ולא חזיא לכפרה לא בדילין מינה אבל קדשים תמימים הואיל וחזיין לכפרה ובדילין מינהון אימא לא קמ"ל (תיבת לא נמחק) חטאת הואיל ולכפרה אתיא לא בדילי מינה והוצרך לגזור בה מעילה אבל שאר קדשים לא צריך לגזור הואיל ובדילי מיניה וקשה כי ברוב ספרים הגירסא חטאת הואיל ולכפרה אתיא בדילי מינה לכך נראה להר"מ מתו תנינא פי' דלא כעולא דנקט חטאת משמע דוקא חטאת אבל שאר קדשים לא ומשני סד"א חטאת הואיל ולכפרה אתיא בדילין מינה כלומר ה"ה בשאר קדשים וחטאת איצטריכא ליה דמהו דתימא כיון שבא לכפרה מבדיל בדילי מינה עד שתעשה כפרתה ולא צריכי לתקן בהו מעילה קמ"ל דאף בחטאת גזרו. תוס' חסר בדפוס: [ב] מתיבת אבל עד תיבת קמ"ל נמחק: [ג] וחטאת שמתה מי אית בה מעילה. אפילו מדרבנן והא תנן חטאות המתות סימן ותמנע ולד חטאת תמורת חטאת מתו בעליה נתכפרו בעליהן באחר עבודה שנחה: ומעות

ההולכות לים המלח. פי' כגון שהפרישו מעות לחטאתו ומת: [ד] לא נהנין ולא מועלין ומדרבנן קאמר דאי מדאורייתא ליתני מועלין [ומדרבנן] יש מעילה כמו דתנן יצא לנחל קדרון כו' ואע"ג דגבי תורין שלא הגיע זמנן תניא לקמן לא נהנין ולא מועלין ובגמרא מפרש דלא מועלין מן התורה אבל מדרבנן מועלין וי"ל דהתם דקאמר ר"ש אין מועלין אבל הכא דלא קאי אשאם תנא לא. תוס' אמרו בני הישיבה. פ"ה תירצו דלא דמי דחטאות המתות בדילי מינייהו כלומר איסור שלהן נגמר מחיים קודם שימותו אבל קדשים שמתו דמחיים לא בדילי מינייהו לכן צריכין לתקן בהו מעילה מדרבנן. תוס' כל זה חסר בדפוס: [ה] המתות מחייהן בדילין מנהון לאפוקי הכא דמחיים לא בדילין: [ו] אתו דאית בהו: [ז] בה רבה תיבת עלה נמחק: [ח] הדא כלומר מכח שלשה בבות אתיא הא סברא כדמפרש: [ט] דבעולא מועלין בה: [י] עלה בבבא אחרת כל: [יא] כל שפסולו בעזרה וקשה דבפ' הכל שוחטין (דף כ ע"ג) קאמר מלק בסכין (אין) מטמא בגדים אבית הבליעה ולשם קרי ליה אין פסולו בקודש אע"ג דפסולו בעזרה לכן נראה לי פי' פסולו בקודש כלומר שפסולו כשר בקודש שיש: [יב] תיבת כל נמחק: [יג] בהזאה וכדמוקי לה התם ומשינוי דמליקה בעוף כשחיטה בבהמה אבל מחטאת העוף שעשאה: [טו] חטאת העוף שעשאה: [טו] בהזאה וכדמוקי לה התם ומשינוי דנתינת דם לא מצי: [יז] הילכך כי מלקה: [יח] שינוי דשחיטת דרום ושחטא קרי חדא מגו חדא הך דאם: [יט] לעיל ושחטא פי' דמיתתי מעולה ומשינוי דמליקה וקשה דבזבחים פ' חטאת העוף משמע שינוי דעולת העוף ר"ל ממיצוי וא"נ פי' לעיל דמשינוי נתינת דם לא מצי למיפרך משום דלא דמי לשינוי דדרום משום דבשינוי נתינת דם כבר עשה השחיטה בהכשר והכי איתא התם גבי מתניתין דעולת העוף שעשה למטה כמעשה חטאת כו' דקאמר דשני במאי אילימא דשני במליקה וכו' נימא דלא כרבי יהושע דאי כר"א האמר דאין מועלין בהם ומשני אלא במיצוי אלמא משמע דשינוי דעולת העוף ר"ל ממיצוי וא"כ קשה כדפרישית ותירצו בתוס' דאה"נ דהשינוי בעולת העוף ר"ל ממיצוי וכ"א ש"ב אינו דומה לשינוי דרום דשחיטה כדפי' ר"ל דמיצוי הוי דרוך קצת לשחיטה כיון דדרך לאחוז הצואר בחוזק כדי להוציא הדם ודוחק הוא לכן נראה להר"מ דהא דקאמר הכא דשני דמיצוי דעולת העוף דוקא לגבי הא (קאמר) [דקאמר] בסיפא מועלין בהם כדקאמר התם תלמודא דאי בפליתה כו' אם כן מתניתין דלא כר"י דקאמר אין מועלין ולכך צריך לאוקמי במיצוי אבל לגבי דאין מטמאין בגדים אבית הבליעה הוי מצי למימר דשני במליקה דלגבי דאון והקשות דלגבי דאון מטמאין בגדים אבית הבליעה נמי [נימא] דלא כר"י דבהא לא פליג ר"י וכן מוכח במשנה דהתם דקאמר גבי עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת דהיינו שינוי דעולת העוף א"ר יהושע אין מועלין בו ומיירי הא דקאמר אין מועלין בו בשינוי המליקה כדמוכח התם ולא הזכיר ר"י במלתיה דאית ליה דאין מועלין בה א"כ משמע דבשינוי מליקה נמי לא פליג ר"י כי אם לגבי מעילה אבל הוא מודה לגבי [ר"א] דשינוי המליקה דעולת העוף דאינו מטמא בגדים אבית הבליעה דלהכי אהניא המליקה כדמוכח התם תלמודא [דמשום] דאין מטמא מייתי הכא וא"כ דשינוי דעולת העוף [מצי איירי] במליקה וניחא טפי דהיינו עבודה קמייתא דשחיטה כך נראה להר"פ ז"ל כך מצאתי: [כ] לפנים מן הקלעים בבמה גדולה קלטתו מחיצת המשכן וחשבינן כאילו קריבה מתחילה לבמה גדולה ובמה גדולה חלוקה מבמת יחיד מכהונה ומצפון ומכלי שרת ומיוצא פי' רש"ר בפ' בתרא דזבחים שהכניסה לפנים ר"ל לאחר שחיטה וקשה דא"כ היכי קאמר קלטה מחיצה: [כא] שהכניסה היא תיבת חיה ל"ש: [כב] הכניסה בבמת צבור אות ש' ל' נמחק: [כג] כלומר אותה שמן הדין לא היה מקומה בצפון כי אם בבמת יחיד אלא מחמת קליטה: [כד] ליה. א"כ הוי ליה למבעי מינה בריש: [כה] הש"ס ואזיל היכי אתיא: [כו] לך ור"ל כמו את"ל קאמר עד: